

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

16 Cui cedat, si in loco publico vel sacro inueniatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

expendi conuenit in pios vsus, sicut alia bona incerti domini. His positis

58 Dico Primò, Iure naturali & gentium thesaurus transit in dominium inuentoris occupantis, est communi sententia DD. quæ enim nullius sunt, sunt primò occupantis. at thesaurus in nullius dominio censetur: ergo, &c.

Dices, Quid si possit sciri à quorum maioribus sit conditus?

Respond. Non refert; quia quod tanto temporis spatio desit possideri, desit etiam esse in dominio cuiusquam.

Notandum tamen, Ius commune multa circa inuentionem thesaurorum disposuisse, vt patet §. Thesauros. Instit. de rerum diuisione. & L. vnica C. de thesauris. quare hoc ius sequendo

In proprio fundo.

Dico Secundo, Thesaurus inuentus in proprio fundo totus est inuentoris. Instit. supra, vbi dicitur, *thesauros, quos quis in loco suo inuenit, D. Adrianus naturalem æquitatem secutus, ei concessit, qui eos inuenit.* & L. vnica C. de thesauris, idem habetur, addita ratione, *ne Dei beneficium inuidiosa calumnia prosequatur.*

In fundo alieno.

59 Dico Tertio, Inuentus in fundo alieno, (etiam si is fundus Principis fuerit) si quidem fortuito sit repertus, dimidium erit inuentoris & dimidium domini fundi; si autem de industria quæsitus sine consensu domini, totus erit domini.

Prior pars aperte habetur vtroque loco citato; estque seruanda in foro conscientie, etiam ante omnem Iudicis sententiam.

Ratio est, quia hæc dispositio Iuris non est pœnalis, sed definitiua proprietatis rerum; vt rectè docet Nauar. c. 17. n. 175. & Caietan. infra q. 66. ar. 5. & alij passim.

Secunda pars, vt totus sit domini, si de industria quæsitus, non videtur obligare in conscientia ante sententiam Iudicis; sed iussit dare dimidiam partem domino fundi, parte altera dimidia re-tenta. Ratio est, quia ista dispositio est pœnalis, ad puniendam iniuriam, quam inuentor domino loci intulisse videtur, quærendo absque eius consensu in eius fundo. Confirmatur ex L. vnica C. de thesauris. vbi sic dicitur, *In alienis verò terrulis nemo audeat inuicis, id est, nec volentibus vel ignorantibus dominis, opes abditas suo nomine perscrutari. quod si nobis super hoc aliquis crediderit esse supplicandum, aut præter huius legis tenorem in alieno loco thesaurum scrutatus inuenit, totum hoc locorum domino reddere compellatur.* Vbi expende verbum *compellatur*, quod indicat legem esse pœnalem, & compulsionem Iudicis esse expectandam.

Dispositio pœnalis.

60 Quando dominus fundi consensit.

Dico Quarto, Si dominus consensit vt quæreret, sciens quid ille quæreret, standum est pacto, si quod initum est; si autem nullum sit pactum, totus thesaurus erit inuentoris. Nauar. cap. 17. nu. 172. & alij. Ratio est, quia tunc videtur illi partem suam condonasse: nisi fortè inuentor certò scierit ibi latere thesaurum, & simulauerit se nihil scire; tunc enim dominus ita deceptus non censetur condonasse, vt rectè Sil. verbo Inuentum q. 3.

Sed difficultas est, si fundus habeat duos dominos, nimirum directum & vtilem; vtri domini dimidium sit restituendum.

61 Resp. & Dico Quintò, Quando fundus hoc modo duobus dominis subest, dimidium erit in-

uentoris, & alterum dimidium inter illos ex æquo est diuidendum, tamquam inter dominos loci.

Quid si fundus sit duorum dominorum.

Ex quo sequitur, si dominus vtilis (vt feudatarius, vel emphyteuta) inueniat thesaurum, reddet domino directo tantummodò quartam partem, & sibi reseruat alteram quartam partem, quatenus est eius loci dominus; dimidium verò quatenus est inuentor: quod est contra Nauar. nu. 172. & quosdam alios.

Ratio est, quia idem est inuentor, & sic debetur illi dimidium; & est etiam dominus loci ex parte, vnde ei debetur altera quarta. conductoris autem & vsuarij nulla habetur ratio; quia nullo modo sunt domini. idem dicendum de pignoratore. vide Molinam disput. 56.

De Vusufructuario nudo quæri potest, vtrum censetur hic esse dominus loci. Communis sententia est non cenferi. colligitur ex L. Fructus 7. n. soluto matrimonio, vbi dicitur, *thesaurum inuentum in fundo dotali, in quo vir habet vsumfructum, non deberi viro, sed uxori, cuius est fundus: quia thesaurus non est fructus fundi.* Nauar. tamen nu. 174. & quidam alij putant hunc censendum dominum, & eum quoque qui ad vitam conduxit. Sed quod dixi, est verius.

Vusufructuarius.

Dico Sextò, Qui scit alicubi thesaurum late-re, & emit locum antequam eruat, efficitur dominus totius thesauri. Ita Nauar. nu. 175. & Sotus lib. 5. de Iustitia, q. 3. a. 3. ad 2. & indicat D. Thom. infra q. 66. ar. 5. Idem insinuat in parabola Domini, Matth. 13.

62 Eri potest fundus.

Ratio est, quia eruit illum ex loco proprio; nec tenebatur domino priori indicare, sed poterat vi sua scientia, emendo agrum illum secundum communem æstimationem; ad quam æstimationem nihil facit thesaurus absconditus, cuius nulla habetur suspicio.

Peres, Quid si thesaurus conditus fuerit in re mobili, v.g. in faxis lanae plenis, vtrum is qui efficitur dominus lanae, efficiatur etiam dominus thesauri?

Resp. Non videri hoc ipso effici dominum thesauri; quia non intendit illum occupare. Habet tamen ius illum thesaurum occupandi ante alios. Vnde miles, qui excussit hosti saccos lupulo re-fertos, in quibus erant laminae aureæ & argentæ reconditæ, non fuit factus dominus illarum; cum illos vendiderit antequam sciret quid lateret.

DVBITATIO XVI.

Cui cedat, si in loco publico, vel sacro inueniatur.

63 Respondeo & Dico Primò, Si in loco publico, v.g. in flumine, in platea effossa, in via publica inueniatur, totus videtur esse inuentoris; non Principis vel Reipub. Ita Couar. regula Peccatum. p. 3. §. 2. nu. 3. citans pro se Baldum, Cynum, & alios quosdam.

In loco publico.

Ratio est, quia Respub. vel Princeps non est dominus talis loci iure dominij specialis, de quo Leges loquuntur; sed dominio iurisdictionis, & auctoritate disponendi.

Dices, §. Thesauros, Instit. de rerum diuisione dicitur, *Si quis in fiscali loco, vel publico, vel ciuitatis thesaurum inuenit, dimidium esse fiscali, vel ciuitatis.*

Resp.

Respon. Per locum publicum non intelligi forum, plateam, vel similem locum, qui proprie nullius est, omnium vñibus deputatus; sed de loco, quem Respublica, specialis dominij iure possidet, vt silua, pascuum, domus, hortus: alioqui dimidium non deberet dari ciuitati, vtibi dicitur, sed potius Principi.

Probabile est dimidium esse Principis.

Fateor tamen contrariū esse probabile, quia ple- riq̃e Iurisperiti ita sentiunt, teste Couar. supra.

Aduerte, quando agitur de loco publico, nihil interesse vtrum fortuito ibi repertus sit, an de industria quaesitus. Ratio est, quia locus publicus non censetur alienus, sed communis; distinctio autem illa solum locum habet in loco alieno.

64 In loco sacro casu inuentus

Dico Secundò, si inueniatur in loco sacro vel religioso casu fortuito, totus est inuentoris, vt patet §. Thefauros. Instit. de rerum diuisione. Idem habet Glossa ad ca. Si quid inuenisti 14. quaest. 5. & Summa Rosella verbo Furtum n. 111. Contrarium tamen etiam est probabile, quod tenet Couar. & multi alij: qui docent dimidium deberi Ecclesiae vel Praelato, quia Ecclesia & Praelatus habentur pro domino loci facti. Verius tamen puto quod dixi; quia Iustinianus, etsi optimè nouerat conditionem locorum sacrorum apud Christianos; tamen in suis Institutionibus confirmauit Legem Adriani, cuius haec est dispositio. vnde cum Ius Canonicum ei non derogauerit, videtur seruanda. Intellego autem haec de locis sacris & religiosis omnino publicis, quae in Iure dicuntur esse nullius; secus de monasterijs & similibus, quae specialis dominij iure possidentur.

Inuentus inuiso.

Dico Tertio, Si data opera inuentus sit in tali loco, dimidium cedit Ecclesiae.

Probatur, quia Ecclesia censetur dominus talis loci. vnde secundum Legem vnicam, C. de thesauris, debetur ei dimidium.

Dices: Ergo etiam debetur dimidium, si fortuito.

Resp. neg. conseq. quia obstat aliud Ius particulare, quod aliter in eo casu disposuit.

DVBITATIO XVII.

Quid si per magiam repertus sit.

65 Arte magica repertus.

Resp. In eo casu pertinere ad fisco. Ita communiter DD. ex L. vnica. C. de thesauris.

Notandum tamen, inuentorem non teneri illum tradere antequam à Iudice compellatur; vt rectè Nauar. n. 17 §. Ratio est, quia lex illa poenalis est, & quidem sententiae ferenda, non lata. Nihil enim aliud dicit Imperator, quam se cuique in suis locis tribuere facultatem querendi thesaurum, & inuento fruendi; dummodo sine sceleratis ac puniendis sacrificijs aut alia qualibet arte legibus odiosa quaeat. hic nullum verbum habet quo illum re ipsa priuet inuentus.

66 Porro hic aduertendum est, Primò, Si hic thesaurus quaesitus sit in loco alieno arte magica, solum eam partem adiudicandam per sententiam fisco, quae fuisset inuentoris; quia dominus loci ob maleficiū alterius non debet suo iure priuari.

Secundò, ea quae hactenus dicta sunt de thesauris, procedere secundum Ius commune. quòd si in aliqua Prouincia sint aliqua leges particulares, vel consuetudines hac de re iusta, sunt seruandae.

Quod autem quidam dicunt, consuetudinem habere vt thesaurus vbiuis inuentus sit Principis, hoc multi censent non obligare in conscientia, vt Sil. verbo Inuenta. n. 13. Sorus l. 5. de Iustitia q. 3. a. 3. ad 2. quem vide. Sape tamen potest iusta subesse causa vt pars aliqua Principi assignetur: vt si tale subsidium iudicaretur necessarium ad onera Reipub. sustinenda: vt autem totus applicetur, durum videtur; quia valdè difficile est, & dissonum Iuri naturali. Fateor tamen, contrarium non esse improbabile, quod tenet Couar. supra n. 4. quamuis rationes ipsius non conuincant.

An Principi totus seruandus.

DVBITATIO XVIII.

Quenam dicantur haberi pro derelicto, ita vt dominium eorum concedatur primò occupanti.

67 Resp. & Dico Primò, Pro derelicto haberi, quod dominus ea mente abiecit vt id in numero rerum suarum esse nolit; vt patet §. pænult. Ho. Instit. de rerum diuis.

Vnde sequitur, ea quae in tempestate proiciuntur, leuanda nauis causa, non haberi pro derelicto; vt dicitur §. vlt. supra. quia ea libèrissimè dominus seruaret, si posset; & postquam proiecit & in portum euasit, summè desiderat ea recuperare. Vnde iniqua est consuetudo, quae in quibusdam locis seruatur, vt dominus Prouincia, vel territorij, bona naufragorum tamquàm adēuota, id est quae possessore careant, occupet. Nam praeterquam quòd sit contra Ius naturale, vt pote alieni occupatio, & magna in miseris crudelitas, est etiam contra Ius Caesareum, Auth. Nauigia, C. de Furtis. Et si sint bona Christianorum, occupantes ea incurrunnt excommunicationem Bullae Coenae Domini. de quo vide Nauar. c. 27. n. 60. & 118. & Couar. ad reg. Peccatum p. 3. §. 1. n. 5.

Bona nauis fragorum.

Dices, Quid si ea res certò fuerit peritura, nisi ego eripuissim (vt saccharum, frumentum, farina, papyrus) possumne retinere?

Resp. Non potes, quia (vt habetur ex L. Pomponius. 44. 7. de acquirendo dominio) qualibet res nostra, quantumcumque periclitetur, manet nostra, quamdiu non est consumpta; nempe si cupimus eam nostram manere. Vt si ouis nostra ex faucibus lupi eripiat, aut domus ab incendio, nostra manet. Vnde quod ait Nauar. c. 17. n. 99. posse nos talia retinere, si cum aliquo vitæ periculo ea ex vñdis eripuimus, non est absolute verum; nisi quando rationabiliter credi potest, dominum permittere res huiusmodi, siue eiectas, siue ex naufragio periclitantes, ei, qui se periculo voluerit exponere; vt quando res illae statim essent periturae, & non sine discrimine possent recuperari, ita vt periculum ferè tantum aestimetur quanti res ipsa: tunc enim etsi dominus ius habet rei vindicandae, tamen recuperator potest exigere aestimationem sui laboris & periculi. Vnde si dominus nihil dicat, poterit retinere tamquam ratione periculi concessam.

Dico Secundò, Pro derelicto etiam haberi videtur res ea, quae fluctibus procul abrepta est, & dominus sciens vbi sit quaerenda, non curat eam recuperare; vel quia eam parui facit, vel quia essent magna expensae faciendae.

Quando res potest recuperari, sed dominus non vult.